



MAAELUMINISTEERIUM

PROTOKOLL

28. november 2018

Ekspordinõukogu nõupidamine

Toimumise koht: Maaeluministeerium

Algus kell 13.30, lõpp kell 16.00

Juhatas põllumajandus- ja maaelupoliitika asekantsler Marko Gorban

Protokollis põllumajanduspoliitika osakonna ekspordi ja turuarenduse büroo juhataja Kadi Raudsepp

Osalejad: Esa Wrang (Food from Finland), Annaleena Soult (Food from Finland), Tiina Saron (EPKK), Evi Randpere (EPKK), Marje Josing (Eesti Konjunktuuriinstituut), Raul Rosenberg (MES), Martti Kalvik (MKM), Olavy Sülla (Eestimaa Talupidajate Keskliit), Katre Kõvask (Eesti Toiduainetööstuse Liit, Tere AS, Farmi AS), Sirje Potisepp (Eesti Toiduainetööstuse Liit), Elar Ollik (EAS), Mariko Rukholm (Kredex), Piret Potisepp (KTK), Jüri Seilenthal (VäM), Maiga Vösu (VäM), Riina Koidumaa (PMA), Olev Kalda (VTA), Kristel Maidre (MeM), Mariann Roos (MeM), Kristiina Lillestik (MeM), Kerli Nõges (MeM), Siret Surva (MeM), Janika Salev (MeM), Kadi Raudsepp (MeM)

Päevakord:

- Avasõnad (Marko Gorban, Maaeluministeeriumi põllumajandus- ja maaelupoliitika asekantsler)
- Food from Finland programmi tutvustus (Esa Wrang, Food from Finland programmi juht; Annaleena Soult, Food from Finland programmi projektijuht)
- Programmi „Eesti toit 2015-2020“ 2018. aastal läbi viidud projektide ülevaade ning 2019. aasta tegevuste tutvustus (Mariann Roos, Maaeluministeeriumi ekspordi ja turuarenduse büroo peaspetsialist)
- Turgude avamise hetkeseis Veterinaar- ja Toiduameti vaates (Olev Kalda, Veterinaar- ja Toiduameti peadirektori asetäitja)
- Kokkuvõte

1. Food from Finland programmi tutvustus (Esa Wrang, Food from Finland programmi juht; Annaleena Soult, Food from Finland programmi projektijuht)

Soome toiduekspordi edendamiseks ellu kutsutud programmi Food from Finland eestvedajad tegid ettekande programmi ülesehitusest, korralduslikest küsimustest ning elluviidavatest tegevustest ja sihtriikidest (ettekande lisatud).

Arutelu:

Selgituseks tööjaotuse osas märkisid Food from Finland esindajad, et Soome põllumajandusministeerium tegeleb turgude avamisel poliitilisel tasandil suhete arendamisega ning EVIRA vastutab turgude avamisel küsimustike täitmise, auditite vastuvõtmine eest. Food from Finlandi rolliks on tegeleda toiduekspordi edendamiseks vajaliku turundustööga. Vastuseks küsimusele, kas nt messidele või korraldatud üritustele on keeruline osalejaid leida, vastasid ettekande tegijad, et seda juhtub harva. Kahel korral on tulnud üritus ära jätta, kuna osalejaid oli puudu, kuid enamasti on huvi suur ja mõnele messile (nt PLMA Amsterdamis) oleks pigem lisapinda vaja. Uued messid on enamasti vähem populaarsed. Messid tuleb broneerida varakult, reeglina 1-2 aastat ette ning siis tuleb ka prognoosida osalejate arv. Food From Finland liikmeteks astunud ettevõtjatel tuleb 50% messikuludest ise katta, ent kõik teised teenused on neile tasuta. Need ettevõtted, kes ei ole organisatsiooni liikmed, kuid soovivad ka messil osaleda, katavad oma kulud ise. Hetkel on Food from Finlandi tegevustes osalejaid 120 ettevõtet, hinnanguliselt 30-40 ettevõtet võiks veel lisanduda, sel juhul oleks väga suur osa toidusektorist kaetud. Food from Finland kaasab oma tegevustesse ka väiksemaid ja ekspordiga alles alustavaid ettevõtteid, et neid kogunud ettevõtete kõrval koolitada ja kasvuvõimalusi tekitada. Ettevõtetal tuleb liitumisel maksta ühekordne tasu, mis on diferentseeritud vastavalt ettevõtte suurusele. Aastane eelarve on 2 miljonit eurot. Eksporditegevuste puhul on tulemuste hindamine keeruline, ei ole võimalik luua otsest seost tehtud kulude ja ekspordinäitajate vahel. Reeglina selguvad esmased tulemused 18 kuud pärast messi ja seetõttu on keeruline ettevõtjalt tagasisidet saada, kuidas mess nende tulemusi on mõjutanud. Mõni ettevõtte annab siiski tagasisidet ka aasta hiljem. Sihtriikide osas on Soome ettevõtjatel suur huvi Aasia vastu, samuti on huvi Aafrika vastu, hetkel töös LAV. Kolmandad riigid pakuvad huvi eelkõige seetõttu, et EL turg on küllastunud ja turule sisenemine on väga keeruline. Ladina-Ameerika on Food from Finlandi tegevuste fookusest hetkel väljas, kuna sealsete riikide turge ei nähta kultuurilise konteksti ja tarbimisharjumuste tõttu hetkel kohana, kuhu Soome tooteid turustada. Euroopa Liidust rääkides on nt Saksamaa turul juba väga palju ettevõtteid, aga samas Põhja-Saksamaa tarbijad hindavad väga Skandinaavia tooteid ning seal on Euroopa suurim mahetoodete turg, mis pakub Soome tootjatele huvi.

2. Programmi „Eesti toit 2015-2020“ 2018. aastal läbi viidud projektide ülevaade ning 2019. aasta tegevuste tutvustus (Mariann Roos, Maaeluministeeriumi ekspordi ja turuarenduse büroo peaspetsialist)

Mariann Roos tegi ettekande Eesti toidu välisprojektidest ning kavandatavastest tegevustest 2019. aastaks (ettekande lisatud).

Arutelu:

Ekspordinõukokku kuuluvate organisatsioonide esindajad andsid ülevaate 2019. aasta olulisematest teemadest. Välisministeeriumi poolt on diplomaatilise toe tagamiseks Aasia suunal arutlusel all Seouli esinduse avamine. Kaubandus-Tööstuskoda tegeleb tellitud projektide elluviimisega, töös on ka arengukoostöö projekt, kus 2019. a plaanis 6 visiiti (täpsem ajakava lisatud). Sihtturgude osas on populaarsed need sihtriigid, millega on tegeletud juba pikemat aega ja need on ettevõtjatele tuttavamad. Uued ja kaugemad turud on esialgu vähem populaarsed. Kredexi poolelt jätkatakse ka uuel aastal juba töös olevate teenustega, ettevõtetele infovajadus suur. EAS katab kõiki valdkondi, aga toiduvaldkond olulisel kohal, kuigi toiduvaldkonna ekspordi edendamise projektidega tegelevad mitmed organisatsioonid. Üheks töös olevaks tegevuseks on uue toote turule toomise praktikum. Hetkel on arutlusel, kuidas jätkata pärast 2020. aastat, milliseid teenuseid või tuge pakkuda, kui struktuurivahendite kasutamise aeg lõppeb; töös on ka ettevõtjate kasvuprogrammid. Toiduliit peab vajalikuks erinevates sihtriikides promotegevustega jätkamist, hea ja õnnestunud näide oli äsjane Hiina visiit, kus ettevõtjatele oli kokku pandud väga tihe programm ning ministri vastuvõtt oli heaks võimaluseks kontakte luua ja kinnistada; tihe koostöö projektide elluviimisel erinevate osapoolte vahel peab jätkuma. Toiduvaldkonna killustatus on probleem eelkõige seetõttu, et raha ja tegevused peaksid olema koondunud ühte kohta. Silmas peab pidama, et ettevõtete jaoks võivad sihtturud väga kiiresti muutuda, seepärast peaks süsteem olema võimalikult paindlik. Toiduliit tõi ka välja, et ettevõtetele on huvi olemas USA turu suunal. Kõrgema lisandväärtusega toodete tootmiseks vajab tööstus eelkõige investeeringuid, mida meie naaberriikides rohkem toetatakse. Kuna vajalikud investeeringud on väga suuremahulised, siis oleks hädasti toetust vaja, sest nutikas spetsialiseerumine saaks olla Eesti arengu võti. MKMil plaanis jätkata välismessitoetusega, mis on osutunud väga populaarseks, tänaseks on 1,2 mln euro eest määramisi juba tehtud (eelarve 2 mln eurot). Uueks aastaks planeeritud sinna vahendeid juurde lisada. Valminud on visiidid.ee keskkond, mis aitab saada hea ülevaate kõrgetasemeliste visiitide kalendrist ja võimaldab ettevõtjatel saada ülevaadet, millistesse riikidesse visiidid toimuvad; rakendamisel on äridiplomaatia strateegia; veel enam koostöökohti tuleks leida toidu ja turismivaldkonna vahel. MES tõi välja, et palju on väikeseid ettevõtteid, kellel suurtele turgudele minekuks napib vajalikke tootekoguseid. Finantseerida on vaja nii investeeringuid kui käibevahendeid. EKI on teinud ekspordiuuringu ning palus selle osas tagasisidet ja ettepanekuid. Oluline on analüüsida ekspordivõimekust ja ekspordivõimalusi laiemalt, hinnata, mida suudame pakkuda ja millised turud oleksid meie ettevõtetele jõukohased ja sobivad, analüüsida ka sihtriigi korrupsiooninäitajaid. Tänapäevaks on siiski olukord selline, et eksporditakse palju toorainet, kuigi võiks leida võimalusi suurema lisandväärtusega toodete ekspordiks. EPKK hinnangul on hetkel MeMi poolt välja toodud promotsioonitegevuste sihtturud sobivad suurematele ettevõtetele, väiksematele ettevõtetele pigem mitte. EPKK on võtnud eesmärgiks töötada välja põllumajandus- ja toidusektori arengukava, mis peaks asetuma PÕKA raamistikku. Läbivateks teemadeks on kvaliteet, eksport ja uued turud.

3. Turgude avamise hetkeseis Veterinaar- ja Toiduameti vaates (Olev Kalda, Veterinaar- ja Toiduameti peadirektori asetäitja)

Olev Kalda tegi ettekande turgude avamise hetkeseisust (ettekanne lisatud).

Arutelu:

Tõstatati küsimus tooraine väärindamise osas – kas avada turg pigem lihatoodetele või elusloomadele. EPKK selgitas, et elusloomade osas on oluline silmas pidada, et lisaks lihloomadele läheb osa elusloomi välja ka tõuloomadena. Arutleti prioriteetsete turgude teemal ning EPKK ettepanekul tuleks uute turgude avamisel lisada võimalusel toodete nimekirja võimalikult palju vastava tootegrupi tooteid. Näiteks Lõuna-Korea puhul ongi takistuseks olnud see, et iga uue põimatoote lisamine nimekirja käivitab tunnustamise protsessi algusest peale.

Kuna VTA lähtub sellest, et tegeletakse ainult nende turgudega, mille avamise soov on ekspordinõukogus kinnitatud, siis tekkis küsimus, kas ekspordinõukogu peab kinnitama uuesti ka need turud, mille avamise protsess on pooleli. 2019 on prioriteetseks turuks kinnitatud Tuneesia, kuid eelnevatest aastatest on pooleli Vietnami, Lõuna-Korea, Alžeeria, Indoneesia turgude avamine. VTA peadirektori asetäitja sõnul tegeletakse pooleli olevate töödega edasi ja neid turge ei pea ekspordinõukogu uuesti prioriteetseteks kinnitama.

Kuna ka töö erinevate turgudega jaotub aasta peale ebaühtlaselt, siis on ajal kui oodatakse ühe riigi küsimustikku või tagasisidet, võimalik tegeleda teiste turgudega.

EPKK tegi ettepaneku lisada Vietnam ja Lõuna-Korea turgude avamise mõttes prioriteetsete sihtriikide hulka ja organiseerida ministri visiit Vietnamisse ja Alžeeriasse. Toiduliit toetas Vietnami kontaktreiside ja Eesti toidu välistegevuste valguses. Tegemist on kasvava turuga ja hetkel oleks mõistlik võimalusest kinni haarata. Toiduliidu küsitluse raames kinnitas 7 ettevõtet, et nad on Vietnami turust huvitatud. Sarnaselt Hiina toimunud visiidiga tuleks korraldada sarnane visiit ka Vietnami, kus delegatsiooni juhiks minister ning ettevõtjatele oleks koostatud B2B kohtumiste programm. Kui kontaktreis on sektoripõhine ehk ainult toidusektorile suunatud, on kasutegur kindlasti suurem. Maaeluministeeriumi poolelt on uute täiendavate silturgude töösse võtmine keeruline, kuna eelarve on väga piiratud. Toiduliidu sõnul tuleks piiratud eelarve tingimustes vaadata ka võimalusi, kuidas teha koostööd teiste valdkondadega, nt siduda kultuuri ja toiduvaldkond, kaasata mujal maailmas tuntud kultuuritegelasi, kellega koostöös Eesti toitu turundada. MKMi sõnul tuleks Aasia suunal vaadata koostöövõimalusi ka selles valguses, et kui Lõuna-Koreal on huvi Eesti digivaldkonna vastu, siis proovida kasutada seda kui võimalust ka Eesti toidu tutvustamiseks. Uute turgude lisamise osas, millele oodatakse sektori tagasisidet, toodi välja – Hiina turg veiselihale, Lõuna-Korea turg külmutatud koorele ning Kanada turg lihale ja lihatoodetele.

4. Kokkuvõte

Marko Gorban tänas kõiki osalejaid ettepanekute ja mõttevahetuse eest ning pani ette, et 2019. aasta sihtturgude osas on kirjalikult oodatud arvamused ja ettepanekud. Ettepanekud palume **20. detsembriks** saata aadressile kadi.raudsepp@agri.ee.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadi Raudsepp

Protokollija